

Toeristen Kampioen

Uitgave van de
Kon. Ned. Toeristenbond ANWB

Redactrice: Charlotte Noë

Redactie en Administratie:
Parkstraat 18-26
's-Gravenhage
tel. 182600

Versijnt twee maal per maand

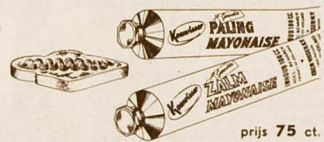
**En „koki”
maakt de heerlijke
nasi goreng
klaar...**

Wat een verrukkelijke afwisseling op dat saai vacantie-menu, wanneer er in tent of boot ineens nasi goreng op tafel komt! En... nasi goreng, die even lekker en even rul is als in het fijnste Indische restaurant. Want **Koenwiser's** nasi goreng wordt klaargemaakt door een echte Indische kok en alleen een echte Indische kok weet hoe nasi goreng smaken moet...! Prettig dat u ook nog kunt kiezen: **Koenwiser** brengt nl. nasi goreng, bami goreng en eierspaghetti, alle drie even lekker!

Nasi goreng 1/1 blik f 1.59 1/2 blik f 0.98

Bami goreng 1/1 blik f 1.59 1/2 blik f 0.98

Eier spaghetti 3/4 blik f 1.23

En KOEN VISSER's paling- of zalmmayonaisse voor de boterham! Lekker (echte zalm en paling!)... handig... prettig in prijs...

Koenwiser

complete maaltijden:

exclusief... tongstrelend...

Heden en toekomst van De Beer

„Nu we in De Beer niet meer kunnen komen..." — dit is een uitspraak die we tegenwoordig nogal eens horen. Ze is — gelukkig volkomen onjuist. Over Europaort en de bedenkelijke gevolgen die de aanleg van de zeehavens voor grote schepen bij Rotterdam heeft voor De Beer, het vogel- en natuurreservaat aan de westkant van het eiland Rozenburg, is de laatste jaren zo dikwijls geschreven, dat oppervlakkige lezers er de bovenstaande misvatting uit hebben „overgehouden".

Het is dus blijkbaar nodig er de aandacht op te vestigen dat de Stichting „Natuurmonumenten De Beer" nog steeds actief is en dat zij 900 hectaren strand en duinen beheert waar zowel broed- als trekvogels in groten getale komen. Als die De Beer nog weten te vinden, waarom zouden de natuurliefhebbers dit prachtige gebied dan niet meer onderzoeken?

Men kan het zo stellen: het is op dit ogenblik geen overdeeld genoegen meer om naar De Beer toe te gaan, maar het schenkt nog altijd onvergelijkelijke genietingen er te zijn. Tot 15 juli organiseert opzichter Korfmaker er excursies naar de broedkolonies, twee 's morgens en twee in de middag, voor groepjes van 15 of meer personen. Dat is dus voor 1960 bijna afgelopen, al heeft u nog een halve maand om die kans te grijpen. Wie aan zo'n excursie wil deelnemen, kan er zich telefonisch voor opgeven: 's ochtends tussen 7.30 en 8.30 uur of 's avonds tussen 18 en 20 uur, tel. 01185-752. Na 15 juli gaan de rode bordjes weg die het van 1 april tot die datum met het oog op de rust van de broedvogels verboden terrein markeren en dan ligt het hele gebied weer voor u open, het wijde strand langs de Noordzee, de duinen met hun zeldzame en gevarieerde vegetatie, de nog jonge cultuurbebouwingen die zo goed gedijen dat ze op zonnige dagen al ruimschoots schaduw geven.

Het hele gebied... dat is wél 200 hectaren minder dan vroeger. Het kaartje op de volgende pagina laat zien welk gedeelte van het reservaat moest worden afgestaan. De vroegere toegang, tegenover Hoek van Holland, is

naar het zuiden verlegd, bij de Vogelweg, waar voor twee kwartjes dagtoegangskarten verkrijgbaar zijn bij opzichter Korfmaker die eveneens hierheen is verhuisd. Men kan nog wel met het veerbootje van de Berghaven in Hoek van Holland de Nieuwe Waterweg oversteken, maar komt dan niet meer aan bij De Beer en moet acht kilometer omrijden langs het spuikanaal om het reservaat te bereiken. Vooral voor hen, die in vroeger jaren al trouwe bezoekers waren, lijkt ons die toegangsweg niet aan te bevelen, er is te veel „over hoop gehaald", juist aan deze kant, om hun stemming niet te bederven.

Tegenover Hoek van Holland ligt op Rozenburg de laatste scheiding tussen de zeehavens en de Nieuwe Waterweg. Men is juist begonnen met cutterzuigers van binnen uit die scheidingswal door te baggeren. Als dat karwei is volbracht, staat niets het binnenvaren van de grote tankers in Europaort meer in de weg. De eerste schepen worden omstreeks Nieuwjaar verwacht. De grond die door het maken van deze doorgang vrij komt, zal worden gebruikt voor het opspuiten van een terrein, waarop het hoogovenbedrijf is geprojecteerd. Of dit hier komt dan wel dat de bestaande hoogovens aan de IJmond worden uitgebreid is, zoals men weet, nog onbeslist. Gedeputeerde Staten van Zuidholland hebben er dit van gezegd: het zou niet reëel zijn in een prognose van toekomstmogelijkheden geen rekening te houden met de vestiging van een hoogovenbedrijf in het havenbekken. En in natuurbeschermingskringen is men zich dit reële gevaar voor De Beer terdege bewust. Aan de westzijde grenst het voor het hoogovenbedrijf bestemde terrein aan het reservaat, het ligt tussen De Beer in zijn nieuwe begrenzing en de binnenvaren.

Kunnen we in dit opzicht nog van onzekerheid spreken, dit is niet het geval met de tweede havenmond van Europaort, de definitieve, die de hierboven genoemde van tijdelijk karakter zal vervangen. Hij zal door de Rijkswaterstaat direct ten zuiden van de Nieuwe Waterweg worden aangelegd

Inhoud:

- 408. Internationaal congres van landschapsarchitecten
- 409. ANWB pleit voor recreatiegebied in het hart van de Randstad Holland
- 410. Bondsactiviteiten in 1959
- 411. De transparante lichtbak doet zijn entree in de grote steden
- 412. Ruimte voor de jeugd
- 413. Per auto: Den Haag—Hammerfest—Helsinki—Stockholm—Den Haag, door M. v. V.-B.
- 415. Langs de weg „geknipt"
- 416. Smalfilmen op reis, door E. van Moerkerken
- 419. Autoslaaptrun: comfortabeler, sneller, duurder
- 421. Affichekunst in vele vormen, door J. H.
- 422. Toeristische wegwijzer
- 423. Strijdkreet, door A. Viruly
- 426. Geanimeerde bos- en houtdagen, door M. O.
- 428. Van het terras, door Df.

Om s l a f o t o :

Schoorstenen op Ibiza

(foto Hester Carsten)

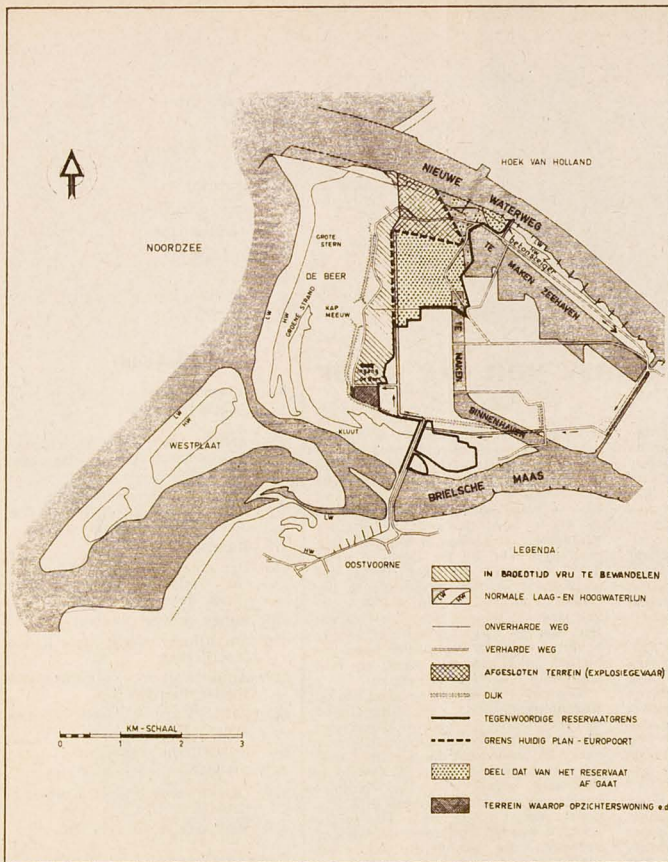
Abonnementsprijs f 6.— per jaar; deze is gebaseerd op inhouding van „De Kampioen". Wil men „De Kampioen" toch ontvangen, dan is men f 1.— per jaar extra verschuldigd. Niet-leden f 11.— per jaar. Voor het buitenland f 1.50 per jaar extra. Losse nummers 50 ct.

Tussentijds aangegane abonnementen worden berekend over de nog niet verlopen volle maanden.

Indien niet vóór 15 November opgezegd, wordt het abonnement (evenals lidmaatschappen) verlengd voor het volgende jaar. Betaling s.v.p. uitsluitend op giro 519131 ANWB, Den Haag, onder vermelding van het lidmaatschapsnummer (zie o.m. adresstrook van dit blad).

Advertenties f 1.— per regel, bij contract aanzienlijke reductie. Inzenden uiterlijk 10 dagen vóór plaatsing. Postgiro 165330. Adres van de Redactie en Administratie: Parkstraat 18-26, Den Haag, Tel. 182600, Postgiro 519131.

De uitgever van dit blad, de Kon. Ned. Toeristenbond ANWB, is niet verantwoordelijk voor de inhoud der hierin opgenomen advertenties en erkent geen verplichting tot opname van aangeboden advertenties.

en dwars door het noordelijke deel van het reservaat worden gegraven, waarvoor weer een flink stuk grondgebied dient te worden prijsgegeven. In het waterloopkundig laboratorium te Delft en in de Noordoostpolder zullen nog vele proeven moeten worden genomen vóór dit plan definitief kan worden uitgewerkt. Het wordt wel 1962 eer het zo ver is en dan duurt het zeker nog een paar jaar eer deze tweede havenmond zal zijn gereali-seerd.

De laatste bedreiging van De Beer, namelijk dat Europort vol zou raken en er havens op de Maesvlakte zouden worden aangelegd, lijkt ons voor het voortbestaan van het reservaat wel de ergste — het heeft echter weinig zin nu al een jaar of twintig vooruit te kijken...

Gelukkig is het dus wel zeker, dat het natuurmonument nog enige jaren zijn tegenwoordige grootte en karakter zal behouden. We zouden alle natuurliehebbers willen aanraden, daarvan te profiteren en er zo dikwijls mogelijk heen te trekken. Bij voorkeur

dus niet van Hoek van Holland uit, maar over Maassluis, waar vijf minuten voor het hele en het halve uur een pont naar de overzijde vertrekt — een verbinding die in de toekomst zal worden verbeterd — of, voor de bezoekers uit het zuiden, via Den Briel, Oostvoorne en de dam door de Brielse Maas.

In de dam is een spuisluis in aanbouw die voor afwatering moet zorgen ter vervanging van de sluis in het Kanaal door Rozenburg, dat gaat verdwijnen. Aan het eind van de dam ligt rechts het Vogeleiland, een kleine driehoek tussen de dam, de boezem van de Brielse Maas en het toekomstige afwateringskanaal. Dit schiereiland is eveneens in beheer bij de stichting. Met de recente goedkeuring van het streekplan Brielse Maas door de Prov. Staten van Zuid-holland is tevens het verzoek van het bestuur der stichting ingewilligd om het vogeleiland in plaats van de bestemming recreatie de bestemming natuurbescherming en recreatie te

geven.

De Westplaat

Op de Westplaat, die ten zuidwesten van De Beer ligt (zie kaartje), is zich een interessante ontwikkeling aan het voltrekken. De plaat groeit namelijk als gevolg van de afdamming van de Brielse Maas. Ze is nu vier kilometer lang en 500-1000 meter breed. Doordat ze hoog ligt, overstroomt de plaat alleen in de winter. Rijkswaterstaat heeft maatregelen getroffen om de duinvorming te bevorderen en de stichting plant er helm aan. In spanning wordt afgewacht of er vogels zullen gaan broeden. Ook de Westplaat wordt echter in de toekomst bedreigd... Maar dit begint op het verhaal van Saidjah en Adinda te lijken en we hebben nog wel zulke heerlijke uren op De Beer doorgebracht, waarbij het gelukte, elke gedachte aan bulldozers en draglines, aan olie en ertsen uit te bannen. Dat is mogelijk doordat je van de enorme technische werken die zo vlak in de buurt worden uitgevoerd, in het re-

Opzichter Korfmaker bij de kolonie van grote sterns. Sinds kort komen deze vogels om onverklaarbare redenen niet meer op De Beer; zij zitten op de Hompelvoet, een plaat ten zuiden van Goeree

Onder:
De Kwade Hoek, een prachtig vogelgebied in de kop van Goeree

servaat zelf totaal niets merkt. Je kunt in alle rust een kopje koffie drinken in het aardige paviljoen De Beer op de zuidpunt en uitkijken over de duinen, het Groene Strand met in de verte wazig de zee en je zó in de natuur opgenomen voelen alsof Europort tientallen kilometers verwijderd was. Luieren tot de lust te sterk wordt om dat natuurgebied van dichtbij te bekijken. Het Groene Strand gaat naar zee over in lage, jonge duintjes waarin vroeger, met vele vogels die zijn *gebleven*, de grote sterns hun domein hadden. Sinds twee jaar komen ze niet meer op De Beer en niemand begrijpt goed waarom niet. Een protest ook van die kant tegen Europort?! Het lijkt niet waarschijnlijk, want dan zouden ze ook de Scheelhoek mijden, die nog veel dichter bij de waterstaatswerken in het Haringvliet ligt dan De Beer bij de werken van Europort. Nee, de grote sterns geven plotseling de voorkeur aan de Hompelvoet, een plaat ten zuiden van Goeree, en naar een verklaring voor dat wispelturige gedrag — misschien de vervuiling van de Waterweg? — blijft het gissen. De foto van opzichter Korfmaker bij zijn wolken van grote sterns is niet meer up to date, we plaatsen haar in de hoop dat ze zullen terugkomen! Want als een gemis voelt hij het wel en alle vrienden van De Beer met hem — hoewel ze bij een lijst van broedvogels die de zeventig nadert, nog niets te reclameren hebben. Het schouw- en hoorspel van wolken vogels die onder snijdend gekrijs boven de broedplaats vliegen als mensenvoeten tussen hun nesten met eieren rondstappen, werd bij ons bezoek door

de kapmeeuwen ten beste gegeven — dat we er van onder de indruk kwamen, is veel te zwak gezegd, we zijn er nóg beduusd van!

Compensatie

Hetis niet onze bedoeling in dit artikel het unieke natuurmonument verder te beschrijven. Dat is reeds vele malen gedaan, o.a. in het voortreffelijke boekje dat de stichting in 1954 heeft uitgegeven. Als je dat leest, b.v. het stuk van Victor Westhoff over de vegetatie, dan klopt je hart sneller bij de gedachte aan de kwade kansen voor het behoud van De Beer. Voor

iets onvervangbaars kun je geen vergoeding krijgen, maar toch is het niet te verwonderen, dat de natuurbeschermingswereld naar compensatiemogelijkheden uitkijkt. Dat doet ook het bestuur van de Stichting Natuurmonument De Beer, die reeds verscheidene andere terreinen beheert, o.a. de Katsse Plaat, de Scheelhoek in het Haringvliet, De Punt op Goeree en de Hompelvoet ten zuiden daarvan. In de kop van Goeree ligt het vogelgebied De Kwade Hoek, een verrukkelijk stuk natuur waar o.a. kluten, tureluurs, scholeksters, kievitens, bergeenden komen en waar maagdelijke duintjes, gedeeltelijk begroeid met het fijngroene biestarwegras, zich uitstrekken achter strand en zee. Om zijn zoutwaterflora, die door de Deltawerken niet verloren gaat, want De Kwade Hoek blijft buitendijks, heeft dit gebied van 400 hectaren een grote waarde. Dat het er kwetsbaar is, wordt helaas door een groot aantal koeien gedemonstreerd die op een deel van het terrein mogen grazen en de begroeiing rondom een plas volkomen hebben vertrappt zodat de zwarte aarde weer te voorschijn komt. Op korte afstand ligt een plas waar deze dieren niet mogen komen. Wat een verschil! Het is te hopen, dat de stichting spoedig haar zorgen ook over dit bijzonder mooie vogel-dorado zal mogen uitstrekken waardoor het een in natuurwetenschappelijk opzicht verantwoord beheer krijgt.

Urgent lijkt ook de regeling voor de terreinen in het Drie-eilandenplan, waarvan de definitieve afsluiting door de dam in het Veerse Gat volgend jaar tot stand zal komen. Zouden hier geen compensatiemogelijkheden liggen? We denken daarbij aan de voor de natuurbescherming interessante gebieden als Middelpaten, Goudplaat en Haringvliet.

In het Deltagebied zullen zich ongetwijfeld nog meer kansen voor de natuurbescherming voordoen. We zijn ervan overtuigd dat er naar gestreefd, nee, dat er voor gevocht zal worden om ze gerealiseerd te krijgen!

Ch. N.

